
[2020-57-RE](#)

Causa 2020-57-RE

(Marfany Puyoles c/ Govern d'Andorra)

Número de registre 371-2020. Recurs d'empara

Aute del 12 d'octubre del 2020

BOPA núm. 125, del 21 d'octubre del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de juliol del 2020, per la representació processal del Sr. Agustí Marfany Puyoles, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 21 de febrer del 2020 i contra l'aute del 16 de juliol del mateix any, dictats per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret amb totes les garanties processals, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs, i que retrotregui les actuacions davant el tribunal de primera instància a fi que aquest jutgi el fons de la qüestió en base al dret material d'aplicació. Així mateix, demana la imposició de les costes processals en seu constitucional al Govern, inclosos els honoraris d'advocat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. La representació processal del Sr. Agustí Marfany Puyoles va interposar una demanda contra el Govern, en què impugnava la resolució del 27 d'abril del 2018 de la Comissió Tècnica Tributària (CTT), mitjançant la qual es revocava una resolució anterior del 16 de gener del 2018 i, en el seu lloc, es formulava una nova liquidació de l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques corresponent als exercicis 2012, 2013 i 2014. Aquesta nova liquidació comportava l'estimació parcial

del recurs interposat pel demandant davant la CTT.

1.2. L'11 de juny del 2019, la Secció de Contenciós-Administratiu 2 de la Batllia va dictar una sentència que estimava aquesta demanda i declarava la nul·litat de ple dret de la resolució del 27 d'abril del 2018, adoptada per la CTT, per haver estat dictada per un òrgan manifestament incompetent.

1.3. El Govern va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 21 de febrer del 2020, la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual estimava aquest recurs d'apel·lació, revocava la sentència de la primera instància, desestimava la demanda interposada pel Sr. Agustí Marfany Puyoles, i, consegüentment, declarava que la resolució del 27 d'abril del 2018 de la CTT era ajustada a dret i als fins que legitimen l'activitat administrativa.

1.4. La representació processal del Sr. Agustí Marfany Puyoles va formular un incident de nul·litat contra aquesta darrera sentència i, el 16 de juliol del 2020, la Sala Administrativa va dictar un aute mitjançant el qual desestimava aquest incident.

1.5. El 28 de juliol del 2020, la representació processal del Sr. Agustí Marfany Puyoles va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 21 de febrer del 2020 i contra l'aute del 16 de juliol del mateix any, dictats per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret amb totes les garanties processals, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent considera que l'aute de la Sala Administrativa que resol l'incident de nul·litat no és lògic, ni raonable, ni coherent, ja que no raona degudament els motius de nul·litat invocats: primerament, la manca de competència de la CTT per formular la nova liquidació de l'impost sobre la seva renda de les activitats econòmiques corresponent als exercicis 2012, 2013 i 2014, qüestió que s'havia de resoldre de manera prèvia; i, segonament, la desestimació directa del fons de l'assumpte.

- Pel que fa a la primera qüestió, el recurrent destaca que el Tribunal de Batlles va acceptar la manca de competència al·legada de la CTT i va considerar que la decisió impugnada hagués hagut de ser resolta pel director general del Departament de Tributs i Fronteres. La Sala Administrativa va revocar aquesta decisió, i, tot i que el recurrent no comparteix aquest criteri, l'ha d'acatar, perquè ha estat pronunciat en segona instància i esdevé ferm i definitiu.

- No obstant això, pel que fa al fons de l'assumpte, que, atesa la primera decisió d'incompetència de la CTT, no havia estat examinat pel Tribunal de Batlles, el recurrent manifesta que la Sala Administrativa hagués hagut de retornar les actuacions a la Batllia per tal que aquesta es pronunciés en primera instància.

- Al·lega que aquesta manera de procedir l'ha privat d'una doble instància en sentit estricte en relació amb les tres altres qüestions plantejades en el *petitum* de la seva demanda (la declaració de nul·litat o d'anul·labilitat del procediment de revocació de la primera resolució de la CTT, la de la resolució administrativa impugnada, i, la deducció de les amortitzacions calculables sobre el valor de mercat

dels immobles), cosa que també provocaria la vulneració del seu dret a la defensa i del dret a un procés degut.

- El recurrent considera que la motivació utilitzada per la Sala Administrativa i que consisteix en considerar que disposa de tots els elements per jutjar és errònia, alhora que invoca una *praxis* constant per evitar suposadament pelegrinatges processals, sense tenir en compte que s'estan vulnerant preceptes constitucionals.

- Addueix que de la lectura combinada dels articles 87 de la Constitució i 48 i 56 de la Llei qualificada de la Justícia queda clar que la Sala Administrativa és competent per jutjar, en segona instància, els recursos interposats contra les resolucions de la Batllia, cosa que requereix dos exàmens i decisions successius per dos òrgans jurisdiccionals diferents sobre el tema de fons plantejat.

- Per tant, una segona instància real i efectiva implica un segon examen i això només pot succeir si la primera instància ha fet un examen previ.

- Destaca que la jurisprudència constitucional citada per la Sala Administrativa no és d'aplicació al supòsit de fet actual i li retreu haver fet referència a una sentència anterior d'aquesta mateixa Sala considerant-lo un supòsit similar quan, segons el seu parer, no és així, i, conclou que no poder recórrer aquesta argumentació de la Sala, efectuada *ex novo* també vulnera *per se* els seus drets a un procés degut i a la defensa.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs, i que retrotregui les actuacions davant el tribunal de primera instància a fi que aquest jutgi el fons de la qüestió en base al dret material d'aplicació. Així mateix, demana la imposició de les costes processals en seu constitucional al Govern, inclosos els honoraris d'advocat.

2.2. Argumentació de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Administrativa recorda que la previsió legal d'una doble instància comporta que les pretensions de les parts siguin examinades per dos tribunals diferents, en instàncies consecutives, però no suposa que cadascun d'aquests òrgans jurisdiccionals s'hagin de pronunciar sobre totes i cadascuna de les qüestions plantejades pels litigants.

- Afegeix que en cas que el tribunal de primera instància hagi estimat una excepció processal i aquesta decisió sigui revocada per l'òrgan d'apel·lació, res s'oposa a que aquest darrer examini el fons de la qüestió litigiosa, si existeixen ja els elements de judici necessaris per fer-ho, tal com, d'altra banda, és la pràctica constant d'aquesta Sala.

- Desestima que s'hagi produït cap indefensió al recurrent, el qual ha pogut articular les seves al·legacions en les dues instàncies, i, de manera particular, ha pogut al·legar a bastament sobre la qüestió de fons en la seva contesta al recurs d'apel·lació del Govern.

- Cita l'aute del 3 de juny del 2020 del Tribunal Constitucional, recaigut en la causa 2020-22-RE, en què es plantejava la mateixa qüestió en relació amb l'abast de la doble instància, i en què el Tribunal Constitucional donava validesa a l'actuació del Tribunal Superior de Justícia.

- Pel que fa al greuge adduït pel recurrent sobre la manca de pronunciament en relació amb diverses

al·legacions, la Sala Administrativa el descarta amb rotunditat, precisant que la qüestió sobre l'extemporaneïtat del procediment seguit davant la CTT va ser desestimada pel Tribunal de Batlles i no va ser discutida en segona instància, de manera que el recurrent s'hi va conformar; i precisant que es va pronunciar de manera expressa tant sobre la declaració de nul·litat o d'anul·labilitat de la resolució administrativa impugnada, com sobre la deducció de les amortitzacions calculables sobre el valor de mercat dels immobles.

- Conclou que la sentència impugnada va donar resposta a totes les qüestions plantejades en el procés.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest recurs d'empara que arriba ara al coneixement i decisió d'aquest Tribunal Constitucional, identifica el recurrent, estableix la seva legitimació activa i el poder de representació i postulació. Acompleix, doncs, les exigències legals de caràcter formal per a la seva admissió a tràmit. S'interposa contra l'acte del 16 de juliol del 2020 de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia que va desestimar l'incident de nul·litat formulat contra la sentència de la mateixa Sala del 21 de febrer del 2020 que va estimar el recurs d'apel·lació formulat pel Govern contra la sentència del Tribunal de Batlles de l'11 de juny del 2019.

3.2. La qüestió litigiosa, en aquest estadi del conflicte, se centra en el fet que la Sala Administrativa, en estimar el corresponent recurs d'apel·lació va declarar la plena validesa de la resolució de la Comissió Tècnica Tributària del 27 d'abril del 2018 que havia revocat una resolució del mateix òrgan administratiu del 16 de gener del 2018 en relació amb la liquidació tributària del 5 de setembre del 2017. La sentència de primera instància en l'ordre jurisdiccional competent –Tribunal de Batlles– havia declarat la nul·litat de la resolució administrativa revocatòria, però aquest pronunciament va quedar sense efecte amb l'estimació del recurs d'apel·lació que declarava la seva plena validesa i eficàcia. L'incident de nul·litat va ser desestimat perquè la Sala Administrativa va considerar que no s'havia infringit cap precepte constitucional.

3.3. Correspon, per consegüent, analitzar ara si les resolucions recorregudes s'ajusten a l'ordre constitucional i, en aquest tràmit d'admissió, si el recurs d'empara conté suficient contingut constitucional o si hi ha una falta manifesta d'aquest contingut, la qual cosa determinaria la seva inadmissió a tràmit. El recurs conté un acurat relat dels fets i dels seus fonaments jurídics, concretats en la suposada vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a obtenir una resolució fonamentada en Dret, a un procés degut i a la defensa. En aplicació al cas concret, el recurs d'empara sosté: a) com a aspecte fonamental –segons resulta de la concreta petició de la demanda– que en estimar la Sala Administrativa el recurs sobre la qüestió d'ordre processal de caràcter previ, admesa pel tribunal d'instància, no havia de pronunciar-se sobre la qüestió de fons que corresponia decidir a la primera instància per tal que fos efectiu el dret a les dues instàncies; b) que la sentència que resol el fons de l'assumpte va incórrer en diverses incongruències omissives, pel fet de silenciar i no expressar els raonaments que van dur a la seva decisió.

3.4. Pel que fa a la primera de les dues qüestions jurídiques plantejades en el recurs, cal recordar que a la Constitució, el dret al recurs que possibilita el tractament dels conflictes en dues instàncies, no es troba en el primer paràgraf de l'article 10, sinó en el segon i expressament referit als processos penals. En aquest punt, la norma fonamental andorrana s'ajusta plenament a l'article 2 del Protocol

Adicional núm. 7 del 27 de novembre de 1984 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, que reconeix aquest dret al culpable d'un delicte. La doble instància en els ordres civil i administratiu no respon a cap exigència constitucional, sinó a una realitat inveterada en mèrits del costum, de la llei, de la tradició o de la doctrina. Així ho ha declarat aquest Tribunal en la sentència (fonament jurídic 3.3) del 15 de març del 2019, recaiguda en la causa 2018-60-RE. També s'han pronunciat indirectament sobre la qüestió la sentència del 3 de febrer del 2014, recaiguda en la causa 2013-30-RE, i, la sentència del 16 de febrer del 2015, recaiguda en la causa 2014-22 i 32-RE. El seu contingut no és contrari a allò que s'ha exposat i, a més, es refereixen a supòsits diferents: en la primera, es declara inconstitucional la denegació del recurs d'apel·lació per manca de consignació de les rendes en un procés arrendaticí; i, en la segona, es manté que el tribunal *ad quem* que coneix del recurs d'apel·lació ha d'estar constituït per magistrats que no hagin participat en l'òrgan judicial *a quo* de la primera instància. D'altra banda, és indiscutible, i ho reconeix la mateixa part recurrent, que en el cas d'aquestes actuacions van tenir efecte dues instàncies –una davant el Tribunal de Batlles i una altra davant el Tribunal Superior de Justícia. Es van complir, per tant, les previsions legals que configuren els recursos i la segona instància. Va succeir, però, i és cert, una circumstància que pot sorprendre, però que en absolut és totalment excepcional: l'estimació en primera instància d'una defensa o excepció processal que possibilita que l'òrgan judicial no resolgui sobre el fons; les parts saben, tanmateix, que en segona instància no només es revisarà aquest pronunciament –*revisio prioris instantiae*– sinó que el Tribunal *ad quem* podrà entrar a conèixer de tot el litigi –*novum iudicium*. Aquesta realitat en la pràctica comporta alguns problemes concrets –susceptibles de ser temperats per la prudència de les parts i els seus defensors– però no contradiu cap disposició legal –matèria reservada a la jurisdicció ordinària–, ni molt menys el text constitucional, que seria competència d'aquest Tribunal. Per tant, ni el dret a la jurisdicció, ni el dret a la defensa han estat vulnerat.

3.5. Tot i que l'aute de la Sala Administrativa del 16 de juliol del 2020, que desestima l'incident de nul·litat, dedica més espai i més temps al primer dels dos arguments sobre els quals es construeix el recurs (fonaments de dret segon, tercer i quart), també aborda el tema de la presumpta incongruència omissiva o de silenci. I així, el fonament jurídic cinquè raona complidament aquest extrem (ajustament a dret de "*l'aplicació del valor comptable derivat de les amortitzacions acumulades que procedien abans de la vigència de l'impost sobre societats, enlloc del valor de mercat*"), alhora que remet al fonament jurídic quart de la sentència de fons que, en forma molt extensa, reitera la doctrina de la Sala en un supòsit molt similar. I, seleccionant, interpretant i aplicant la legislació vigent arriba a la conclusió desestimatòria de la pretensió de la part recurrent en empara, que en cap cas pot ser considerada arbitrària, mancada de lògica, contradictòria, irraonable, incoherent o absurda. I tampoc pot considerar-se que s'hagi produït indefensió per les raons que igualment explicita.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2020-57-RE presentat per la representació processal del Sr. Agustí Marfany Puyoles contra la sentència del 21 de febrer del 2020 i contra l'aute del 16 de juliol del mateix any, dictats per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 12 d'octubre del 2020.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Jean-Yves Caullet
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau
Magistrat